

Avoimuusraportti

1.7.2018–30.6.2019

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	9
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	10
Eettiset vaatimukset	11
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	14
Henkilöresurssit	15
Toimeksiannon suorittaminen	16
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	18
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastus- yhteisöt ja tilintarkastajat	20
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	22
Liite 3: Taloudelliset tiedot	23

Johdanto

Julkaisemme avoimuusraportin kolmatta kertaa EU:n tilintarkastusasetuksen mukaisena. Avoimuus on arvojemme mukaista.

Tässä raportissa annamme tietoa yhtiöstämme ja kuvaamme laatumme varmistamista tilintarkastuksissa ja muissa varmennustoimeksannoissa. Laatu on toiminnassamme keskeistä.

Mikko Nieminen

Toimitusjohtaja
PricewaterhouseCoopers Oy

PricewaterhouseCoopers Oy (PwC Suomi) on suomalainen, vuonna 1954 perustettu yhtiö, jolla on tilintarkastusyhteisön asema. Yhtiömme palveluita ovat liikkeenjohdon konsultointi, yritysjärjestelypalvelut, veroneuvonta, lakipalvelut, riskienhallinta, tilintarkastus ja muut varmennuspalvelut.

Olemme osa globaalisti toimivaa PwC -ketjua, jonka kautta olemme sitoutuneita tuottamaan laadukkaita palveluita. Ketju toimii 157 maassa yhteensä yli 276 000 henkilön voimin. Toimintamme tarkoituksena on rakentaa yhteiskuntaan luottamusta ja ratkaista merkittäviä ongelmia.

Tämä avoimuusraportti 30.6.2019 päättyneeltä tilikaudeltamme on laadittu EU:n tilintarkastusasetuksen N:o 537/2014 perusteella ja sen tiedot perustuvat tilikauden lopun tilanteeseen. Annamme tässä raportissa ja sen liitteissä asetuksen 13 artiklan edellyttämät tiedot. Raportti on tärkeä osa viestintäämme asiakkaidemme, niiden hallitusten ja johdon sekä sijoittajien, sääntelyviranomaisten ja muiden sidosryhmiemme kanssa.

Strategia ja johtaminen

Tilintarkastusliiketoiminnan strategia on luotu vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Vuosisuunnittelumme avulla varmistamme, että edistymme riittävästi tuottaaksemme korkealaatuisia palveluja asiakkaillemme ja vastataksemme sidosryhmiemme vaatimuksiin. Johtamisjärjestelmämme tukee strategisten tavoitteidemme saavuttamista.

Toimintamme tarkoitukseen (Purpose) ja tilintarkastuspalveluidemme (Assurance) strategiaan on sisäänrakennettu sitoutumisemme tilintarkastuksen laatuun. Laadukkaiden tilintarkastusten tuottaminen on liiketoimintamme kulmakivi ja avain sijoittajien ja sidosryhmien luottamuksen säilyttämiseen.

Tilintarkastusliiketoiminnan johtoryhmään kuuluu partnereita, jotka johtavat tilintarkastusliiketoimintaamme eri alueilla ja liiketoimintaryhmissä. Tilintarkastuspalveluissa toimii myös tilintarkastuksen laadun kehittämisestä vastaava Quality Office, johon kuuluvilla henkilöillä on rooli laadunvalvontajärjestelmämme johtamisessa ja tilintarkastuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen tähtäävien toimien seurannassa. Johtoryhmän ja Quality Officen jäsenet tukevat toimeksiannon johtajia keskeisten laatuun vaikuttavien päätösten tekemisessä.

Laatuun liittyvää keskustelua käydään säännöllisesti esimerkiksi partner- ja henkilöstökokouksissa. Näissä keskusteluissa keskitymme siihen, mitä teemme hyvin ja missä asioissa voimme kehittää toimintaamme eteenpäin.

Odotamme partnereidemme ja henkilöstömme toteuttavan toiminnassaan ydinarvojamme: toimi suoraselkäisesti, vaikuta, välitä, tee yhteistyötä ja haasta ajattelusi. Territory Senior Partner, tilintarkastus- ja muut varmennuspal-

velut -liiketoiminta-alueen johtoryhmä ja Quality Office viestivät arvoistamme yhtiössämme. Toimeksiantojen johtajat vahvistavat toiminnassaan tätä viestiä.

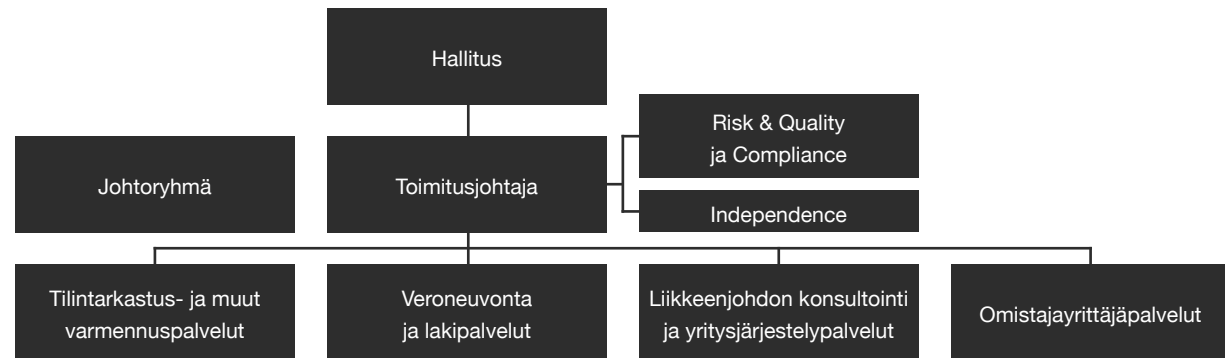

Hallinto ja organisaatio

HALLINTO

PricewaterhouseCoopers Oy:n toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, yhtiöjärjestys sekä toimialaa koskevat säännöt, ohjeet ja suositukset. Hallinnointiperiaatteidemme tavoitteena on avoin ja läpinäkyvä johtamistapa.

PricewaterhouseCoopers Oy:n hallinnon muodostavat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja apunaan johtoryhmä sekä osakas- ja partnerkokoukset, partnervaliokunta ja nimitystoimikunta. Hallinnon toimintaperiaatteet määrittävät kunkin hallintoelimen työjärjestyksessä. Tässä raportissa tarkoitamme johdolla operatiivista johtoa.

Yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain joulukuun loppuun mennessä. Yhtiökokouksessa tehdään osakeyhtiölain mukaisesti varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat päätökset sekä päätetään hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista. Lisäksi vahvistetaan osakkeen käypä hinta, jota käytetään seuraavana vuonna osakkeiden hankinnassa ja luovutuksessa.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen ja sen puheenjohtajan sekä tarvittaessa varapuheenjohtajan. Hallituksessa on vähintään viisi ja enintään yhdeksän varsinaista jäsentä. Hallituksen jäsenten

toimikausi päättyy seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus huolehtii myös siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Lisäksi hallitus hyväksyy yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja hyväksyy liiketoiminta-alueiden johtajien ja muiden johtoryhmän jäsenten nimitykset. Hallituksessa käsiteltävät asiat esittelee toimitusjohtaja tai muu erikseen sovittava henkilö.

Enemmistö yhtiön hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhtiössä työskenteleviä tilintarkastajia.

Päätyneellä tilikaudella PricewaterhouseCoopers Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 22.10.2018. Yhtiökokoukseen asti hallituksessa toimivat Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Jaakko Kilpeläinen, Pekka Loikkanen (KHT, puheenjohtaja), Timo Takalo (KHT) ja Martti Virolainen.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 22.10.2018 hallituksen jäseniksi valittiin Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Jaakko Kilpeläinen, Pekka Loikkanen (KHT), Timo Takalo (KHT), Kimmo

Vilske ja Martti Virolainen. Yhtiökokous valitsi hallituksen puheenjohtajaksi Pekka Loikkasen (KHT).

Hallitus kokoontui tilikaudella 14 kertaa ja teki lisäksi kaksi kertaa päätöksiä kokoontumatta. Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan vuosittain itsearviointina.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa yhtiön johtamisesta, strategian toteuttamisesta ja liiketoiminnan kehittämisestä hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan apuna toimii johtoryhmä. Yhtiön toimitusjohtajana on 1.7.2015 alkaen toiminut Mikko Nieminen (KHT). Mikko Nieminen on niin ikään toiminut

joulukuusta 2015 alkaen osakaskokouksen valitsemana Territory Senior Partnerina (TSP), joka edustaa yhtiötä ja osakkaita PwC-ketjussa.

Johtoryhmä

Johtoryhmän pääasiallisena tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa operatiivisessa johtamisessa ja hallituksen päätösten toimeenpanossa. Johtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä ohjaa ja kehittää yhtiön toimintaa yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilikauden päättyessä 30.6.2019 johtoryhmään kuuluivat Markku Hakkarainen, Pasi Karppinen, Marko Korkiakoski, Kimmo Nieminen, Kauko Storbacka, Hannu Suonio, Kati Tammilehto ja Leena Tiensuu. Toimitusjohtaja Mikko Nieminen toimii johtoryhmän puheenjohtajana. Johtoryhmä kokoontui tilikauden aikana 21 kertaa.

Partnerit

PricewaterhouseCoopers Oy on yhtiössä työskentelevien asiantuntijoiden omistama yhtiö. Osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen perusteella.

Osakkaiden eli Equity Partnereiden lisäksi on toinen partnerluokka, Associated Partnerit. Associated Partnereiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät partnersopimuksen perusteella. Equity ja Associated Partnerit osallistuvat osakas- ja partnersopimuksessa mainittuihin asioihin liittyvään päätöksentekoon

osakas- ja partnerkokouksissa.

Tilikauden päättyessä yhtiössä oli kaikkiaan 87 partneria, joista Equity Partnereita oli 45 ja Associated Partnereita 42.

Partnervaliokunta

Partnervaliokunnan tehtävänä on partnereiden palkitsemiseen sekä partneripolitiikkaan ja -rakenteeseen liittyvien asioiden valmistelu hallitukselle. Partnervaliokunnan muodostavat yhtiön hallituksen puheenjohtaja, toimitusjohtaja/TSP, nimitystoimikunnan puheenjohtaja ja kaksi hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, jotka edustavat osakskuntaa mahdollisimman laajasti.

Puheenjohtajana toimii yhtiön hallituksen puheenjohtaja. Partnervaliokunnan jäseniä ei hallituksen keskuudestaan valitsevia jäseniä lukuun ottamatta erikseen valita, vaan partnervaliokunnan jäsenyys kuuluu mainittujen tehtävien sisältöön.

Tilikauden päättyessä partnervaliokuntaan kuuluivat Pekka Loikkanen (pj), Juha Laitinen, Mikko Nieminen, Kimmo Vilske ja Martti Virolainen.

Nimitystoimikunta

Nimitystoimikunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenten lukumääräksi ja jäseniksi sekä puheenjohtajaksi ja mahdolliseksi varapuheenjohtajaksi.

Osakaskokous valitsee nimitystoimikuntaan neljä osakasta, joista yksi valitaan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

tajaksi. Hallituksen puheenjohtaja tai jäsen taikka toimitusjohtaja/TSP eivät voi olla nimitystoimikunnan jäseniä. Nimitystoimikunnan jäsenten toimikausi on osakaskokouksesta toiseen seuraavaan varsinaisen yhtiökokouksen yhteydessä pidettävään osakaskokoukseen, jollei muuta päätetä.

Tilikauden päättyessä nimitystoimikuntaan kuuluivat Juha Laitinen (pj), Mikael Guarnieri, Mika Kaarisalo ja Netta Mikkilä.

Partnereiden palkitsemisen perusteet

Partnereiden palkitsemisessa noudetaan osakaskokouksen vahvistamaa ansiojärjestelmää, joka on pääperiaatteiltaan samanlainen koko PwC-ketjussa. Ansiojärjestelmään tehtävistä muutoksista päättää partnervaliokunta ja merkittävät muutokset viedään hallituksen sekä osakaskokouksen hyväksyttäväksi.

Partnereiden palkitsemisesta päättää partnervaliokunta. Partnervaliokunnan jäsenten palkitsemisesta päättää hallitus.

Partnerit on luokiteltu kokemuksen, osaamisen ja roolin perusteella eri luokkiin, ja palkitsemisessa otetaan huomioon vuosittain asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen, arvojen mukainen toiminta, partnerin rooli yhtiön organisaatiossa sekä yhtiön taloudellinen tulos.

RAKENNE

Yhtiö luopui osakkuusyhtiö PwC Julkistarkastus Oy:n osakkeista 31.5.2019

eikä yhtiöllä ole enää tytär- tai osakkuusyhtiöitä. Yhtiörakenteessa ei tapahtunut muita muutoksia.

Omistus

PricewaterhouseCoopers Oy:n omistavat yhtiön palveluksessa olevat osakkaat, Equity Partnerit henkilökohtaisesti tai kokonaan omistamiensa yhtiöiden kautta. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti enemmistö yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä on yhtiössä työskentelevillä tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä.

Hallitus 30.6.2019

Pekka Loikkanen
(hallituksen puheenjohtaja)
KHT, Partner
s. 1959

Ylva Eriksson
KHT, Partner
s. 1969

Markku Katajisto
KHT, Partner
s. 1969

Jaakko Kilpeläinen
FM, Director
s. 1955

Timo Takalo
KHT, Partner
s. 1968

Kimmo Vilske
DI, Partner
s. 1970

Martti Virolainen
KTM, Partner
s. 1967

Johtoryhmä 30.6.2019

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja
KHT, Partner
s. 1973

Markku Hakkarainen
Tax & Legal Services
Leader
OTK, Partner
s. 1977

Pasi Karppinen
Assurance Leader
KHT, Partner
s. 1971

Marko Korkiakoski
Private Company Ser-
vices Leader
KTM, Partner
s. 1965

Kimmo Nieminen
Consulting Leader
MBA, BBA, Partner
s. 1974

Kauko Storbacka
Advisory Leader
KTM, Partner
s. 1979

Hannu Suonio
Markets Leader
DI, Partner
s. 1972

Kati Tammilehto
Chief Operating Officer
KTM
s. 1966

Leena Tiensuu
Human Capital Leader
OTK, MBA
s. 1959

PwC-ketju

PwC on brändi, jonka alla PricewaterhouseCoopers International Limitedin (PwCIL) jäsenyritykset toimivat ja tarjoavat asiantuntijapalveluita. PwC Suomi on PwCIL:n jäsenyritys. Yhdessä nämä yritykset muodostavat PwC-ketjun. "PwC"-nimikettä käytetään usein viittauksena joko yksittäiseen tai useampaan PwC-ketjun yritykseen tai kaikkiin yhdessä.

PwC-ketju koostuu erillisistä juridisista yrityksistä, eikä se ole maailmanlaajuisen kumppanuus, yksittäinen yritys eikä kansainvälinen korporaatio.

PricewaterhouseCoopers International Limited

Ketjun muodostavat yritykset ovat sitoutuneet tekemään yhdessä töitä tuottaakseen laadukkaita palveluita asiakkaille maailmanlaajuisesti. PwC-ketjun yritykset ovat PricewaterhouseCoopers International Limitedin (PwCIL) jäsenyrityksiä tai niillä on muita yhteyksiä siihen. PwCIL on englantilainen rajavastuuyhtiö (private company limited by guarantee). Se ei harjoita tilintarkastustoimintaa eikä tarjoa muitakaan palveluja asiakkaille, vaan toimii pikemminkin koordinaattorina PwC-ketjun jäsenyrityksille. Keskittyen avainalueisiin kuten strategiaan, brändiin sekä riskeihin ja laatuun PwC-ketjun johtoryhmä ja PwCIL:n hallitus kehittävät ja toteuttavat toimintaperiaatteita ja aloitteita yhteisen ja koordinoitun lähestymistavan

luomiseksi PwC-ketjun jäsenyrityksille soveltuvin osin. PwCIL:n jäsenyritykset saavat käyttää PwC-nimeä sekä hyödyntää PwC-ketjun resursseja ja tietotaitoa. Lisäksi jäsenyritykset voivat käyttää muiden jäsenyritysten resursseja ja/tai varmistaa ammatillisten palvelujen tuottamisen muiden jäsenyritysten ja/tai muiden yhteisöjen toimesta. Vastineeksi jäsenyritykset ovat sitoutuneet noudattamaan tiettyjä yhteisiä toimintaperiaatteita sekä PwCIL:n määrittelemiä PwC-ketjun standardeja.

PwC-ketju ei muodosta yhtä kansainvälistä kumppanuutta eivätkä PwC:n jäsenyritykset ole muullakaan tapaa juridisia kumppaneita toistensa kanssa. Monen jäsenyrityksen rekisteröityyn nimeen sisältyy "PricewaterhouseCoopers", mutta PwCIL ei ole jäsenyritysten omistaja. Jäsenyritys ei voi toimia PwCIL:n tai minkään muunkaan jäsenyrityksen asiamiehenä, eikä voi velvoittaa PwCIL:ää tai muuta jäsenyritystä, ja vastaa ainoastaan omista toimistaan tai laiminlyönneistään, ei PwCIL:n eikä minkään toisen jäsenyrityksen toimista tai laiminlyönneistä. Samoin PwCIL ei voi toimia minkään jäsenyrityksen asiamiehenä tai velvoittaa jäsenyritystä, ja PwCIL vastaa vain omista toimistaan tai laiminlyönneistään. PwCIL:llä ei ole oikeutta tai kykyä kontrolloida ammatillista harkintaa jäsenyrityksessä.

Luettelo PwC-ketjuun kuuluvista EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöistä ja tilintarkastajista on liitteenä 1. PwC-ketjuun kuuluvien EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöjen ja tilintarkastajien paras mahdollinen laskettavissa oleva kokonaisliikevaihto lakisääteisistä vuosi- ja konsernitilinpäätösten tilintarkastuksista on noin 3,1 miljardia euroa. Tämä on laskettu kunkin yhteisön viimeisimmän tilinpäätöksen liikevaihdosta euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin muutettuna.

Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut

Laatuorientoituneen sisäisen kulttuurin edistäminen

Territory Senior Partner (TSP) Mikko Nieminen ja Territory Assurance Leader (TAL) Pasi Karppinen kantavat viimekätisen vastuun tilintarkastusliiketoimintamme laadunvalvontajärjestelmästä. TSP ja TAL edistävät laatuorientoitunutta sisäistä kulttuuria selkeillä, johdonmukaisilla ja usein toistuvilla viesteillä, joissa painotetaan laadunvalvonnan periaatteitamme ja menettelytapojamme. Viestit edistävät korkealaatuista työtä arvostavaa ja palkitsevaa kulttuuria. Viestit välittyvät mm. koulutustilaisuuksissa, kokouksissa, virallisissa ja epävirallisissa keskusteluissa ja uutiskirjeissä.

Liiketoimintastrategiamme pitää sisällään sen periaatteen, että hoidamme kaikki suorittamamme toimeksiannot laadukkaasti. Olemme luoneet toimintaperiaatteet ja menettelytavat, jotka koskevat henkilöstön suoriutumisen arviointia, palkkausta ja uralla etenemistä (mukaan lukien kannustinjärjestelmät). Asetamme johtamista koskevat velvoitteet niin, että liiketaloudelliset näkökohdat eivät mene suoritettavan työn laadun edelle ja osoitamme riittävät resurssit laadunvalvonnan periaatteiden ja menettelytapojen jatkuvaan kehittämiseen, dokumentoimiseen ja tukemiseen.

Vuoden 2019 henkilöstötutkimuksen tulokset heijastavat vahvaa laatukulttuuri-

amme ja onnistunutta johdon viestintää tilintarkastus- ja muissa varmennuspalveluissa:

- Henkilöt, joille työskentelen, luottavat siihen, että käytän joustomahdollisuuksia tinkimättä työni laadusta (97 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Henkilöt, joille työskentelen, edistävät ja osoittavat korkeita eettisiä toimintatapoja (96 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Tiimini jäsenet kantavat vastuun työnsä tuloksista (94 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Johtajat, joiden kanssa työskentelen, toimivat suoraselkäisesti (96 % myönteisiä tai neutraaleja).

Johto analysoi henkilöstötutkimuksen tulokset huolella ja partnerit ja henkilöstö kutsutaan ottamaan osaa tähän analyysiin. Tuloksista kerrotaan sisäisillä tiedotteilla ja niistä keskustellaan henkilöstöpalavereissa.

Laatuun liittyvien riskien tunnistamisen ja niihin vastaaminen

Olemme luoneet laatumittariston, jota johto seuraa säännöllisesti. Mittarit on suunniteltu siten, että ne muun muassa mahdollistavat tilintarkastuksen laatuun liittyvien riskien tunnistamisen. Kun riskejä tunnistetaan, niihin vastaamiseksi tehdään toimenpidesuunnitelma, jonka toteuttamisesta huolehtivat laatutoimintojen vetäjät tai liiketoimintayksiköiden

johtajat sen mukaan kenen vastuulle kyseinen asia kuuluu.

Tilintarkastusliiketoiminnassa alueiden tilintarkastusliiketoiminnan vetäjät ja liiketoimintayksiköiden johtajat raportoivat kvartaaleittain Territory Assurance Leaderille laadun parantamiseen tähtäävistä toimistaan sekä mahdollisista tilintarkastuksen laatuun liittyvistä riskeistä, joita he ovat tunnistaneeet. Laatutoimintojen vetäjät keskustelevat Quality Officeen kokouksissa myös muista mahdollisista tunnistamistaan riskeistä sekä toimenpiteistä niihin vastaamiseksi.

Toimenpiteet, jotka nähdään tarpeelliseksi tunnistettuihin riskeihin vastaamiseksi, sisällytetään vuosittaiseen laadun kehittämisohjelmaamme, jollei niitä ole ohjelmassa entuudestaan jo huomioitu. Laadun kehittämisohjelmaamme päivitetään tarpeen mukaan. Kaikki toimenpiteet aikataulutetaan ja vastuutetaan asianmukaisille henkilöille. Seuraamme laadun kehittämistoimenpiteiden toteuttamista kuukausittain ja etenemisestä raportoidaan johdolle ja PwC-ketjulle.

Recognition and Accountability Framework

Recognition and Accountability Framework (RAF) on viitekehys, jota käytämme johdon, tilintarkastuspartnereiden ja muiden toimeksiannon johtajien suoriutumisen arvioinnissa laatuun liittyvien tekijöiden osalta. RAFia sovel-

letaan TSP:hen, TALiin, tilintarkastuksen liiketoimintayksiköiden johtajiin, laatu-toimintojen vetäjiin sekä varmennustoimeksiantojen toimeksiannon johtajiin ja toimeksiantokohtaisia laadunvalvontatarkastuksia suorittaviin Quality Review Partnereihin (QRP).

Viitekehyksen tarkoituksena on motivoida ihmisiä antamalla tunnustusta hyvästä laadusta ja oikeista käyttäytymismalleista sekä parantaa laatua vastaamalla esiin tulleisiin negatiivisiin indikaatioihin tilintarkastuksen laadusta. Seuraus negatiivisista laatuindikaatioista harkitaan kussakin tapauksessa tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella. Tarpeen mukaan käytetään erilaisia sanktioita ja korjaavia toimenpiteitä. RAFin soveltamisella voi olla merkittäviä positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia muuttuvaan palkanosaan.

Eettiset vaatimukset

Noudatamme PwC:llä IESBAn (International Ethics Standards Board for Accountants) eettisten sääntöjen peruseriaatteita, jotka ovat seuraavat: rehellisyys, objektiivisuus, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus, salassapito-velvollisuus ja ammatillinen käyttäytyminen.

Lisäksi PwC-ketjun standardit, jotka koskevat kaikkia PwC-ketjun jäsenyrityksiä ja joita noudatamme, sisältävät ohjausta monilla alueilla mukaan luettuna ammattietiikka ja tapa toimia, riippumattomuus, kilpailunrajoittamisen estäminen, rahanpesun estäminen ja korruption vastainen toiminta, tietosuoja, ketjun jäsenyritysten ja osakkaiden verotus, pakotelainsäädäntö, sisäinen tarkastus ja sisäpiirisääntely.

Suhtaudumme näiden eettisten vaatimusten noudattamiseen vakavasti ja tavoitteemme on myös niiden hengen eikä pelkän kirjaimen noudattaminen. Partnerit ja muu henkilöstö osallistuvat pakollisiin koulutuksiin ja niihin liittyviin testeihin säännöllisesti sekä antavat vuosittain vahvistuksen toimintaperiaatteiden noudattamisesta osana toimenpiteitä, joilla pyrimme varmistamaan työtämme ohjaavien eettisten periaatteiden ymmärtämisen. PricewaterhouseCoopers Oy:n johto seuraa toimintaperiaatteidemme noudattamista.

Noudatamme PwC-ketjun globaalia

Code of Conduct -ohjetta. Kaikilla henkilöstöömme kuuluvilla on velvollisuus tutustua Code of Conduct -ohjeeseen ja suorittaa siihen liittyvä Living the Code -verkkokoulutus. Heidän odotetaan toimivan ammatillisella urallaan arvojemme mukaisesti.

Liiketoimintatapamme

Ethics Leaderin tehtäviin kuuluu varmistaa koulutusten ja viestinnän avulla, että partnerit ja henkilöstö tuntevat Code of Conduct -ohjeen.

Ketjun toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen rikkomiseen liittyvät valitukset ja väitteet voi esittää suoraan Ethics Leaderille tai verkossa olevan kanavan kautta. Sähköinen kanava on niin sisäisten kuin ulkoisten sidosryhmien käytettävissä. Valituksen tai väitteen voi esittää myös nimettömänä. Ethics Leader tutkii kaikki valitukset ja väitteet.

Riippumattomuus

Tilintarkastajina ja muiden ammatillisten palveluiden tarjoajana PwC-ketjuun kuuluvien yritysten ja henkilöstön edellytetään noudattavan objektiivisuuden, rehellisyyden ja ammatillisen käyttäytymisen peruseriaatteita.

Varmennusasiakkaiden osalta riippumattomuus on toimintamme kulmakivi. Näiden periaatteiden noudattaminen on lähtökohta pääomamarkkinoiden ja

asiakkaidemme palvelemiselle.

PwC:n riippumattomuusohjeet (PwC Global Independence Policy) perustuvat IESBAn kansainvälisiin eettisiin sääntöihin tilintarkastusammattilaisille ja ne sisältävät minimivaatimukset, joita PwC-ketjun yritykset ovat sitoutuneet noudattamaan. Näihin lukeutuvat menettelmät, joita noudattaen varmistamme riippumattomuutemme asiakkailta, kun se on tarpeellista.

Olemme nimittäneet partnerin (Partner Responsible for Independence, PRI) vastaamaan PwC:n Global Independence Policyn implementoinnista ja siihen liittyvistä riippumattomuusprosesseista sekä tukemaan liiketoimintaa. PwC Suomen PRI:tä tukee riippumattomuus-asiiantuntijoiden tiimi. PRI raportoi suoraan TSP:lle.

Vahvistamme, että meillä on riippumattomuutta koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joita kuvaamme tarkemmin alla.

Riippumattomuutta koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat

PwC:n Global Independence Policy kattaa mm. seuraavat alueet:

- Henkilökohtainen ja PwC Suomen riippumattomuus sisältäen toimintaperiaatteet ja ohjeistusta liittyen henkilökohtaisiin omistuksiin ja

muihin taloudellisiin järjestelyihin, kuten partnereiden, henkilöstön ja PwC Suomen pankkitileihin, lainoihin ja eläkejärjestelyihin.

- Muut kuin tilintarkastuspalvelut ja palkkiot. ”Statements of Permitted Services” (SOPS) sisältävät käytännön ohjeistusta toimintaperiaatteiden soveltamisessa liittyen muiden palveluiden myyntiin varmennusasiakkaille.
- Liikesuhteet sisältäen toimintaperiaatteita ja ohjeistusta liittyen yhteistyösopimuksiin (kuten yhteisyritykset ja yhteismarkkinointi) sekä tavaroiden ja palveluiden hankintaan.

Lisäksi PwC-ketjun riskienhallintaperiaatteisiin sisältyy avainpartnereiden rotaatioon liittyvät riippumattomuusvaatimukset. Noudatamme näiden lisäksi EU:n tilintarkastusasetuksen sekä paikallisen lainsäädännön edellyttämiä rotaatiovaatimuksia.

PwC:n toimintaperiaatteet ja menettelytavat on laadittu helpottamaan niiden soveltuvien ammatillisten ja sääntelyllisten riippumattomuusvaatimusten noudattamista, jotka koskevat varmennuspalveluiden tarjoamista asiakkaillemme. Tarkistamme ja päivitämme toimintaperiaatteita ja ohjeistusta, kun se on tarpeen, esimerkiksi lakien ja sääntelyn muuttuessa tai vastataksemme liiketoimintamme muutoksiin.

Sovellamme PwC-ketjun Global Independence Policyn lisäksi meitä velvoittavia säännöksiä ja määräyksiä, kuten Suomen tilintarkastuslakia ja EU:n tilintarkastusasetusta sekä Yhdysvaltojen Securities and Exchange Commissionin (SEC) ja Public Company Accounting Oversight Boardin (PCAOB) edellyttämiä vaatimuksia.

Riippumattomuuteen liittyvät työkalut

PwC-ketjun jäsenenä meillä on käytävissämme useita järjestelmiä ja työkaluja, jotka tukevat maailmanlaajuisesti ketjuun kuuluvia jäsenyrityksiä ja

niiden henkilöstöä riippumattomuustointaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamisessa. Näitä ovat mm.:

- Central Entity Service (CES), joka sisältää tietoa yrityksistä kuten yleisen edun kannalta merkittävät (PIE) tilintarkastusasiakkaat ja SECin rajoitusten alaiset asiakkaat sekä niihin liittyvät rahoitusvälineet. CES auttaa meitä määrittämään asiakastamme koskevat riippumattomuusvaatimukset ennen kuin ryhdymme tarjoamaan tälle muita kuin tilintarkastuspalveluita tai solmimme tämän kanssa

liikesuhteen.

- Independence Checkpoint, joka auttaa partnereitamme ja asiakastyössä olevia managereitamme suorittamaan rahoitusvälineitä koskevan ennakkoselvityksen ennen rahoitusvälineen hankkimista ja rekisteröimään niiden ostot ja myynnit. PwC-ketjuun kuuluvan jäsenyrityksen saadessa uuden tilintarkastusasiakkaan järjestelmä ilmoittaa tästä muutoksesta.
- Authorisation for Services (AFS) on globaali järjestelmä, joka helpottaa yhteydenpitoa muita kuin tilintarkastuspalveluita tarjoavan toimeksian-

non johtajan ja tilintarkastustoimeksannon johtajan välillä sekä palveluun mahdollisesti liittyvien riippumattomuusuhkien ja ehdotettujen varo- toimien dokumentoimista. Se toimii myös dokumentaationa tilintarkastuspartnerin palvelun sallittavuudesta tekemästä johtopäätöksestä.

- Global Breaches Reporting System, jota käytämme ulkoisten tilintarkastusta koskevien riippumattomuussääntöjen (esim. sääntelyn tai ammatillisten vaatimusten asettamien) rikkomusten raportointiin silloin, kun rikkomuksella on valtioiden rajat ylittävä vaikutus (esim. kun rikkomus tapahtuu yhdessä maassa, mutta se vaikuttaa riippumattomuuteemme toisessa maassa).

PwC Suomella on myös paikallisia työkaluja, kuten rotaation seurantatyökalu, jonka avulla seuraamme pakolliseen rotaatioon liittyvien toimintaperiaatteiden noudattamista, PIE-yhteisöjen päävastuullisten tilintarkastajien ja toimeksiantokohtaisia laadunvalvontatarkastuksia suorittavien Quality Review Partnerien osalta.

Riippumattomuuskoulutus ja -vahvistukset

Järjestämme kaikille partnereillemme ja asiantuntijapalveluita tarjoavalle henkilöstöllemme säännöllistä koulutusta riippumattomuusasioissa. Koulutus keskittyy roolimutoksiin ja riippumattomuusohjeistus- tai sääntelymuutoksiin sekä palveluiden tarjoamiskysymyksiin.

Velvoitamme partnerit ja toimeksian-

toihin osallistuvat henkilöstön jäsenet antamaan vuotuisen vahvistuksen siitä, että he noudattavat PwC Suomen riippumattomuusohjeistusta, henkilökohtainen riippumattomuus mukaan lukien. Lisäksi partnerimme vahvistavat, että kaikki ne muut kuin tilintarkastuspalvelut sekä liikesuhteet, joista he vastaavat, ovat ohjeistuksemme mukaisia ja että näiden palveluiden ja liikesuhteiden hyväksymisessä on noudatettu vaadittuja menettelytapoja. Vuosittaisten vahvistusten lisäksi pyydämme sekä säännöllisesti että tarpeen mukaan toimeksianto-kohtaisia vahvistuksia.

Riippumattomuuden seuranta ja kurinpidolliset toimenpiteet

Seuraamme laadunvalvontajärjestelmämme avulla, että riippumattomuusvaatimuksiin liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat toimivat tehokkaasti. Yllä mainittujen, tätä seurantaa tukevien vahvistusten lisäksi suoritamme

- riippumattomuutta koskevien kontrollien ja menettelytapojen vaatimusten mukaisuuden testaamista
- henkilökohtaisen riippumattomuussääntöjen noudattamisen testausta otannalla valitusta joukosta, vähimmillään partnereita ja partnerehdokkaita
- vuotuisen arvion siitä, miten PwC Suomi on noudattanut riippumattomuuteen liittyvää PwC-ketjun riskienhallintastandardia.

Seurannan tulokset raportoidaan yhtiömme johdolle ja hallitukselle vuosittain.

Käytössämme on seuraamuksellisia toimintaperiaatteita ja menettelyjä, jotka edesauttavat riippumattomuussääntöjen ja prosessien noudattamista ja edellyttävät riippumattomuusvaatimusten rikkomusten raportointia ja käsittelyä.

Tällainen käsittely voi sisältää keskustelun asiakkaamme tilintarkastusvaliokunnan kanssa rikkomuksen luonteesta. Se voi sisältää myös arvion rikkomuksen vaikutuksesta yhtiömme riippumattomuuteen ja objektiivisuutemme säilyttämisen edellyttämistä varotoimenpiteistä. Vaikka useimmat rikkomukset ovat pieniä ja luettavissa epähuomiossa aiheutetuiksi, otamme kaikki rikkomukset vakavasti ja tutkimme ne asianmukaisesti. Havaittujen riippumattomuussäännösten rikkomusten tutkiminen auttaa tunnistamaan mahdollisen tarpeen parantaa järjestelmää ja prosesseja sekä antaa lisäohjeistusta ja koulutusta.

Vahvistamme, että olemme päättäneen tilikauden aikana arvioineet riippumattomuutta koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamista.

Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen

Periaatteet tilintarkastusasiakassuhteiden hyväksymiseksi ja jatkamiseksi

Toimintaperiaattemme ja menettelytapamme asiakassuhteiden ja tilintarkastustoimeksiantojen hyväksymiselle auttavat meitä arvioimaan, olemmeko päteviä hoitamaan toimeksiannon, onko meillä riittävä aika ja resurssit, pystymmekö noudattamaan relevantteja eettisiä vaatimuksia, kuten riippumattomuussääntöjä, ja olemmeko asianmukaisesti arvioineet asiakkaan rehellisyyden. Arvioimme nämä tekijät uudelleen, kun päätämme asiakastoimeksiannon

jatkamisesta. Toimintaperiaatteet ja menettelytavat ohjaavat meitä myös, jos päätämme luopua toimeksiannosta tai asiakassuhteesta.

Asiakkaan ja toimeksiannon hyväksyminen ja jatkaminen

Asiakkaan hyväksymiseen ja toimeksiannon jatkamiseen liittyvät toimenpiteet tehdään sähköisesti. Järjestelmät ovat PwC-ketjun kehittämiä ja ne auttavat toimeksiantotiimiä, johtoamme sekä riskienhallinnan asiantuntijoita määrittelemään, ovatko asiakkaaseen liittyvät

riskit hallittavissa ja haluaako PwC ylläpitää asiakassuhdetta. Järjestelmät auttavat toimeksiantotiimiä ja PwC:tä

- dokumentoimaan asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvien seikkojen arvioinnin, kuten tunnistamaan ja dokumentoimaan ongelmat tai riskitekijät ja niiden ratkaisut
- saamaan yleiskuvan asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvistä riskeistä.

Ennen uuden asiakkaan tai toimeksiannon hyväksymistä suoritamme myös muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- eturistiriitojen kartoitus
- rahanpesun estämiseen liittyvät toimenpiteet
- riippumattomuusarviointi.

Ratkaisemme mahdolliset esille tulleet ongelmat tilanteen edellyttämällä tavalla.

Henkilöresurssit

PwC Professional

PwC Professional -osaamismallimme kuvaa jokaisella uratasolla keskeiset osaamisvaatimukset. Sen Tekniset osaamiset -osion alle kuuluvat liiketoiminta- ja roolikohtaiset taidot ja osaamiset. Mallia käytetään koulutusten suunnittelun pohjana ja uralla etenemisen tukena.

Osaamisen kehittäminen ja koulutus

Vahvistamme, että meillä on tilintarkastajien jatkuvaa koulutusta koskevat toimintaperiaatteet.

Ketju on kehittänyt ja ylläpitää tilintarkastuksen laadun yhtenäisyyden varmistamiseksi oppimishjelmaa, joka kattaa PwC:n tilintarkastuslähestymistavan. Se tarjoaa myös työkalut sekä tietoa tilintarkastusstandardien muutoksista ja niiden vaikutuksista.

Koulutukset toteutetaan monimuotoisina luokahuonekoulutuksina ja virtuaalisia välineitä hyödyntäen. Tämä koulutusohjelma tukee sitoutumistamme tilintarkastuksen laatuun ja varmistaa, että asiantuntijoillamme on mahdollisuus kehittää ammatillista arviointikykyään ja varovaisuuttaan sekä teknistä ja ammatillista osaamistaan.

Tilintarkastus- ja muiden varmennuspalveluiden Learning & Education Leader harkitsee, mitä koulutuksia tarvitaan ketjun tarjoaman ohjelman lisäksi kattamaan

paikallisia tarpeita. Näitä koulutuksia järjestetään usealla aihealueella, kuten tilintarkastusnormitus, hyvä tilintarkastustapa ja ISA-standardit, sisäinen valvonta, riippumattomuusvaatimukset, kirjanpito ja tilinpäätöstä koskeva sääntely sekä hyvä kirjanpitotapa, yhteisöainsäädäntö ja verotus. Koulutuksen sisältö voi olla joko PwC Suomen, PwC-ketjun tai ulkopuolisen palveluntarjoajan tuottamaa.

Resurssien johtaminen

Strategiaan ja liiketoimintasuunnitelmiin sekä tiedossa oleviin toimeksiantoihin pohjautuen laadimme resursointisuunnitelman. Sitä verrataan käytössä oleviin henkilöresursseihin ja odotettuun vaihtuvuuteen. Näiden pohjalta syntyy vuosittainen rekrytointisuunnitelma. Tiimit kootaan osaamisten ja toimeksiantokohtaisten vaatimusten perusteella.

Palkitseminen

Henkilöstön arvioinnissa ja palkitsemisessa käytetään sekä laadullisia että kvantitatiivisia mittareita. Henkilöstön palkitsemisessa otetaan huomioon myös laatu.

Toimeksiannon suorittaminen

PwC Audit

PwC-ketjun jäsenenä sovellamme PwC Auditia, joka käsittää ketjun yhteisen tilintarkastusmetodologian ja -prosessin. Metodologia perustuu kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin (ISA-standardit), ja sitä on tarpeen mukaan täydennetty PwC:n omilla periaatteilla ja ohjeistuksilla.

Yhteinen tilintarkastusmetodologiamme antaa viitekehyksen, jonka avulla PwC-ketjuun kuuluvat jäsenyritykset

pystyvät kaikilta osin noudattamaan sovellettavia ammatillisia standardeja, määräyksiä ja lakiin perustuvia vaatimuksia yhdenmukaisesti.

Tilintarkastuskäsikirjamme PwC Audit Guide yhdessä PwC:n teknologiapohjaisten tilintarkastusta tukevien työkalujen ja mallipohjien kanssa tukevat toimeksiannotiimejä varmennus- ja liitännäispalvelutoimeksiantojen toteuttamisessa.

Aura

PwC-ketjun jäsenenä käytämme teknisesti pitkälle kehitettyä Aura-nimistä sovellusta tilintarkastuksen suorittamisessa. Auraa käytetään tilintarkastustyön suunnittelussa, toteutuksessa ja dokumentoinnissa. Se auttaa tiimejä soveltamaan metodologiaamme tehokkaasti yhdistämällä tunnistetut riskit ja näihin riskeihin vastaamiseksi suoritettavan työn läpinäkyvällä tavalla sekä tarjoamalla kattavat välineet projektien johtamiseen.

Kehittyntä teknologiaa

Investoimme jatkuvasti sellaiseen tilintarkastusteknologiaan, joka parantaa tilintarkastuksen laatua ja kykyämme esittää näkemyksiä asiakkaillemme. Teknologiamme rakennetaan ja otetaan käyttöön maailmanlaajuisesti, jolloin varmistetaan menettelyjen yhdenmukaisuus koko PwC-ketjussa.

Työkalujamme, jotka edistävät tilintarkastuksen laatua ja tehokkuutta hyödyntämällä automaatiota, liitettävyyttä ja mobiiliominaisuuksia ovat Connect Suite ja Halo.

Connect Suite koostuu tiimityöskentelyyn kehittämistämme työn kulkua ohjaavista työkaluista, joiden avulla voidaan jakaa tietoa nopeasti, tehokkaasti ja turvallisesti tilintarkastuksen kaikissa vaiheissa sekä asiakkaan että eri maissa toimivien tilintarkastustiimien kanssa.

- Connect-työkalun avulla voidaan seurata asiakkaiden ja toimeksiantotiimien välisten pyyntöjen ja toimitettujen tietojen tilannetta reaaliaikaisesti.
- Connect Audit Manager virtaviivaistaa, standardisoi ja automatisoi konsernitiimin ja konsernin osien tilintarkastustiimien koordinoitua työtä liittyen eri maissa suoritettavaan konserni- ja lakisääteiseen tarkastukseen. Connect Audit Manager on digitaalinen alusta, josta näkee kaiken kon-

sernitiimin ohjeistaman ja vastaanottaman työn ja joka digitalisoi koko koordinoitiprosessin parantaen läpinäkyvyyttä, vaatimustenmukaisuutta sekä laatua monimutkaisissa konsernitarkastuksissa.

Halo on datan tarkastamiseen tarkoitettu työkalukokonaisuus, jonka avulla pystymme tunnistamaan ja arvioimaan riskit ja päättämään tarkastustyön kohdistamisesta. Halo testaa ja analysoi kohtaisia määriä liiketoiminnan kannalta kriittistä tietoa analysoiden kaikki tapahtumat. Se havaitsee ja visualisoi poikkeamat ja kehityssuunnat taloudellisessa informaatioissa ja mahdollistaa rakenteiden ja kehityssuuntien analysoimisen, epätavallisten ja riskipitoisten liiketapahtumien tunnistamisen sekä arvokkaiden näkemysten tarjoamisen tiimeillemme sekä asiakkaillemme. Halo toimii kaikkien järjestelmien kanssa ja siinä on monia sovelluksia eri toimialoille ja riskeille.

Toimeksiannon suorittamista koskevat keskeiset periaatteet

PwC Suomella on periaatteita ja toimintamalleja toimeksiantojen suorittamisen tukemiseen. Näitä päivitetään säännöllisesti vastaamaan sekä muutoksiin toimintaympäristössämme että PwC Suomen tarpeisiin.

Läpikäynti ja valvonta

Toimeksiannon johtaja ja toimeksiantotiimin kokeneemmat jäsenet valvovat tilintarkastusta, läpikäyvät tehtyä työtä, ohjaavat tiimiä ja valvovat tilintarkastuksen laatua. Tilintarkastustyökalumme

Aura on suunniteltu auttamaan tiimin jäseniä toimeksiannon edistymisen seurannassa ja siten varmistamaan, että kaikki työ on saatu valmiiksi ja että työ on läpikäyty asianmukaisten henkilöiden, kuten toimeksiannon johtajan ja mikäli tarpeellista, toimeksiantokohtaisen laadunvalvontatarkastuksen suorittajan (Quality Review Partner) toimesta. Auran avulla voidaan myös varmistaa, että kaikki esiin tulleet seikat on asianmukaisesti ratkaistu.

Toimeksiannon johtajan ja toimeksiantotiimin kokeneempien jäsenten läpikäynnin lisäksi kaikkien työntekijöiden odotetaan käyvän kriittisesti oma työnsä läpi sen varmistamiseksi, että se täyttää soveltuvat vaatimukset.

Konsultointi

PwC Suomen toimintaperiaatteissa määritellään ne olosuhteet, joissa edellytetään konsultointia muun muassa kirjanpitoon, tilintarkastukseen ja riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

Erityisasiantuntijamme seuraavat kehitystä oleellisilla alueilla ja kommunikoi muutoksista työntekijöille. Konsultoituva kulttuurimme tarkoittaa myös sitä, että toimeksiantotiimimme konsultoivat epävirallisesti toisiaan, samoin kuin erityisasiantuntijoita ja muita henkilöitä, tilanteissa, joissa muodollista konsultatiota ei edellytetä.

Laadunvalvontatarkastus

Nimeämme Quality Review Partnerin (QRP) suorittamaan toimeksiantokohdasta laadunvalvontatarkastusta muun

muassa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen ja korkeamman riskin tilintarkastustoimeksiantoihin. QRP:t ovat kokeneita henkilöitä, jotka ovat riippumattomia toimeksiannon ydintämistä. He saavat koulutusta, kun heidät nimitetään QRP-rooliin, ja säännöllisesti sen jälkeen.

QRP on velvollinen käymään läpi tilintarkastuksen keskeiset asiat, kuten riippumattomuuden, merkittävät riskit ja merkittäviin riskeihin vastaavat toimenpiteet, arviot, korjaamattomat virheelisyydet, läpikäytyjen asioiden työn dokumentaation, tilinpäätöksen ja kommunikoinnin hallintoelinten kanssa sekä annettavan tilintarkastuskertomuksen asianmukaisuuden. QRP:t osallistuvat tarkastusprosessin eri vaiheisiin ja QRP haastaa tilintarkastustiimiä heidän tekemissään arvioissa ja tehdyssä työssä.

Mielipide-erot

PwC Suomella on toimintaperiaatteita sellaisten tilanteiden ratkaisemiseksi, joissa toimeksiannon johtajan ja joko QRP:n, toisen partnerin tai esimerkiksi riskienhallintatoiminnon välillä on mielipide-eroja.

Toimeksiantojen dokumentoiminen

Toimeksiannon dokumentaatio kootaan kansioon ja arkistoidaan sekä säilytetään toimintaperiaatteidemme mukaisesti.

Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen

SISÄINEN LAADUNVALVONTA

Rooli ja tavoite

Seurantaprosessimme tavoite on antaa meille kohtuullinen varmuus siitä, että laadunvalvontajärjestelmään liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä ja että ne toimivat tehokkaasti.

Seuranta

Laatu on keskeinen elementti tilintarkastusliiketoimintamme strategiassa. Vastuu asianmukaisesta laadunvalvontajärjestelmästä on PwC Suomen johdolla. Järjestelmä käsittää tehokkaat seurantatoimenpiteet, joiden tavoitteena on arvioida, onko laadunvalvontajärjestelmämme muodostavat toimintaperiaatteet ja menettelytavat suunniteltu asianmukaisesti ja toimivatko ne tehokkaasti.

PwC Suomen seurantajärjestelmä perustuu PwC-ketjun Global Assurance Quality Review (GAQR) -ohjelmaan. Tämä ohjelma, joka perustuu laadunvalvontaa koskeviin kansainvälisiin ammatillisiin standardeihin ml. kansainvälinen laadunvalvontastandardi ISQC 1, sisältää toimintaperiaatteet, menettelytavat, työkalut ja ohjeistukset, joita PwC-ketjun jäsenyritykset käyttävät. PwC-ketjutasoista GAQR-ohjelmaa koordinoi keskitetty tiimi, jonka muodostavat GAQR Leader ja ryhmä International Team Leadereitä (ITL), jotka ovat kokeneita

partnereita PwC-ketjun jäsenyrityksistä. ITL:ien suorittama valvonta ja heidän jatkuva mukanaolonsa ja tukensa edesauttavat tarkastusten toteutumista yhdenmukaisella ja tehokkaalla tavalla koko PwC-ketjussa.

PwC Suomen seurantaprosessit sisältävät suoritettujen toimeksiantojen laaduntarkastusta (Engagement Compliance Review, ECR) sekä jatkuvaa arviointia laadunvalvontajärjestelmämme rakenteesta ja toimivuudesta. Seurantaprosessin tulokset muodostavat pohjan laadunvalvontajärjestelmämme jatkuvalle kehittämiselle.

ECR:t ovat riskeihin keskittyviä loppuun saatettujen tilintarkastus- ja muiden varmennustoimeksiantojen laaduntarkastuksia. Laaduntarkastuksessa arvioidaan, onko toimeksianto toteutettu toimeksiantoja koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Auktorisoidut tilintarkastajat ja muut toimeksiantojen vastuuhenkilöt ovat laaduntarkastuksen kohteena säännöllisesti.

Laaduntarkastustiimit koostuvat kokeneista tilintarkastajista ja erityisasiantuntijoista. Työhön osallistuvat henkilöt saavat koulutusta, joka tukee heitä tehtävän toteuttamisessa. He hyödynnevät erilaisia GAQR:n hyväksymiä tarkistuslistoja ja työkaluja suorittaessaan laaduntarkastustoimenpiteitä.

Laaduntarkastusten tulokset raportoidaan johdolle, joka on vastuussa tulosten analysoinnista ja korjaavien toimenpiteiden implementoinnista. Tulokset raportoidaan myös hallitukselle, jolla on vastuu yhtiömme toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Laaduntarkastuksen tuloksia arvioidaan toimeksiantotasolla ja kommentoijissa ylöspäin. Jatkotoimenpiteet määritetään tapauskohtaisesti PwC Suomen Recognition and Accountability Framework -viitekehyksen mukaisesti.

Laaduntarkastusten tuloksista ja niiden perusteella päätetyistä toimenpiteistä tiedotetaan partnereille ja henkilökunnalle. Päätetyt toimenpiteet toteutetaan tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Juurisyyanalyysi

Suoritamme analyyseja tunnistaaksemme mahdollisia tilintarkastuksen laatuun vaikuttavia tekijöitä siten, että voimme tehdä toimenpiteitä jatkuvan kehittämisen eteen. Yksi päätavoitteistamme tehdessämme analyyseja on tunnistaa, miten voimme tarjota parhaan mahdollisen toimintaympäristön toimeksiantotililleemme laadukkaan tilintarkastuksen toteuttamiseen. Katsomme vaatimukset täyttäviä toimeksiantoja ja niitä joissa on havaintoja – sekä sisäisessä laaduntarkastuksessa tunnistettuja että ulkoisen laadunvalvonnan kautta esiin tulleita – tunnistaaksemme mahdollisia erityispiirteitä ja oppimismahdollisuuksia.

Harkitsemme juurisyyanalyysissa tekijöitä, jotka vaikuttavat mm. tekniseen tietämykseen, ohjaukseen ja läpikäyntiin, ammatilliseen skeptisyyteen, toimeksiantojen resursseihin ja koulutukseen. Mahdollisia syy-yhteyksiä tunnistetaan arvioimalla toimeksiantotietoja, suoritettamalla haastatteluja ja läpikäymällä tilintarkastustyöpapereita sen mukaan, mikä kulloinkin on asianmukaista, jotta ymmärretään tilintarkastuksen laatuun vaikuttaneet tekijät.

Hallituksen arvion mukaan PricewaterhouseCoopers Oy:n laadunvalvontajärjestelmä toimii ja antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että noudatamme ammatillisia standardeja sekä sovellettavia säädöksiin ja määräyksiin perustuvia vaatimuksia ja antamamme raportit ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia. Otamme laadunvalvontajärjestelmäämme koskevat tarkastus- ja muut havainnot sekä kehitysehdotukset huomioon kehittäessämme laadunvalvontajärjestelmäämme edelleen.

ULKONEN LAADUNVALVONTA

PwC Suomen toimintaa valvoo Suomen tilintarkastuslain nojalla Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta.

PwC Suomi tarkastaa PIE-yhteisöjä, joten PRH:n tilintarkastusvalvonta tekee laaduntarkastuksen PwC Suomeen vähintään joka kolmas vuosi. Laadun-

tarkastukseen kuuluu laadunvalvontajärjestelmämme arviointi ja testaus sekä avoimuusraportin sisällön arviointi EU-asetuksen (537/2014) perusteella.

Lisäksi PwC Suomi on rekisteröitynyt US Public Company Accounting Oversight Boardiin (PCAOB). PCAOB valvoo USA:ssa listattujen yritysten tilintarkastuksia. PCAOB-rekisteröinnin seurauksena PwC Suomi on myös PCAOB:n valvonnan kohteena. PCAOB on suorittanut laaduntarkastuksen PwC Suomessa joka kolmas vuosi vuodesta 2013 lukien.

Lisäksi PwC Suomi on 14.6.2019 rekisteröitynyt Japanin Financial Services Agencyyn.

PRH:n tilintarkastusvalvonta suoritti viimeisimmän laaduntarkastuksen PwC Suomessa lokakuussa 2019 (EU:n tilintarkastusasetuksen 26 artiklassa tarkoitettu laaduntarkastus). PRH:n ja PCAOB:n väliseen yhteistyösopimukseen perustuen tämä laaduntarkastus suoritettiin PRH:n tilintarkastusvalvonnan ja PCAOB:n yhteistarkastuksena. Päätöksiä näistä tarkastuksista ei ole vielä annettu.

Edellinen PRH:n tilintarkastusvalvonnan suorittama laaduntarkastus PwC Suomessa oli syksyllä 2016 (EU:n tilintarkastusasetuksen 26 artiklassa tarkoitettu laaduntarkastus), PRH:n (ja sen edeltäjän TILAn) ja PCAOB:n väliseen yhteistyösopimukseen perustuen tämä laaduntarkastus suoritettiin PRH:n tilintarkastusvalvonnan ja PCAOB:n

yhteistarkastuksena. PCAOB:n raportti tarkastuksesta julkaistiin joulukuussa 2017. PRH:n vuoden 2016 laaduntarkastuksen lopullinen tulos ei vielä tämän raportin julkaisuhetkellä ole tiedossamme.

Tilintarkastusyhteisöön kohdistuvan laaduntarkastuksen lisäksi jokainen auktorisoitu tilintarkastaja on PRH:n tilintarkastusvalvonnan laaduntarkastuksen kohteena vähintään joka kolmas tai kuudes vuosi riippuen siitä tarkastaako auktorisoitu tilintarkastaja PIE-yhteisöjä vai ei. Kyseisen laaduntarkastuksen kohteeksi on vuonna 2019 tullut 24 palveluksessamme olevaa auktorisoitua tilintarkastajaa.

Helsingissä 29. lokakuuta 2019

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
Hallituksen puheenjohtaja

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja

Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastus-yhteisöt ja tilintarkastajat

Alla on luettelo PwC-ketjuun kuuluvista EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöistä ja tilintarkastajista 30.6.2019.

Alankomaat

- PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
- Coöperatie PricewaterhouseCoopers Nederland U.A.

Belgia

- PwC Bedrijfsrevisoren bcvba/ Reviseurs d'Entreprises scrl
- PwC Audit Services SPRL

Bulgaria

- PricewaterhouseCoopers Audit OOD

Espanja

- PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.

Irlanti

- PricewaterhouseCoopers

Islanti

- PricewaterhouseCoopers ehf

Iso-Britannia

- PricewaterhouseCoopers LLP
- James Chalmers
- Katharine Finn

Italia

- PricewaterhouseCoopers SpA

Itävalta

- PwC Wirtschaftsprüfung GmbH, Wien
- PwC Oberösterreich Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Linz
- PwC Kärnten Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Klagenfurt
- PwC Steiermark Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Graz
- PwC Salzburg Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Salzburg
- PwC Österreich GmbH, Wien

Kreikka

- PricewaterhouseCoopers Auditing Company SA

Kroatia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o

Kypros

- PricewaterhouseCoopers Limited

Latvia

- PricewaterhouseCoopers SIA

Liechtenstein

- PricewaterhouseCoopers GmbH, Vaduz

Liettua

- PricewaterhouseCoopers UAB

Luxemburg

- PricewaterhouseCoopers, Société coopérative

Malta

- PricewaterhouseCoopers

Norja

- PricewaterhouseCoopers AS

Portugali

- PricewaterhouseCoopers & Associados-Sociedade de Revisores Oficiais do Contas Lda

Puola

- PricewaterhouseCoopers Polska sp. z o.o.
- PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audyt sp. k.
- PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Ranska

- PricewaterhouseCoopers Audit
- PricewaterhouseCoopers Entreprises
- PricewaterhouseCoopers France
- PricewaterhouseCoopers Services France
- PwC Entrepreneurs Audit
- PwC Entrepreneurs Audit France
- PwC Entrepreneurs CAC
- PwC Entrepreneurs CAC France
- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes
- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes France
- PwC Entrepreneurs France
- PwC Entrepreneurs Services
- Expertise et Audit Lafarge
- M. Philippe Aerts

- M. Pierre Blanquart
- M. Jean-François Bourrin
- M. Jean-Laurent Bracieux
- M. Didier Brun
- Mme Elisabeth L'Hermite
- M. François Miane
- M. Yves Moutou
- M. Claude Palméro
- M. Pierre Pégaz-Fiornet
- M. Antoine Priollaud

Romania

- PricewaterhouseCoopers Audit S.R.L.

Ruotsi

- PricewaterhouseCoopers AB
- Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Saksa

- PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
- Wibera WPG AG

Slovakia

- PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.

Slovenia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Suomi

- PricewaterhouseCoopers Oy

Tanska

- PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartner-selskab

Tšekki

- PricewaterhouseCoopers Audit s.r.o

Unkari

- PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.

Viro

- AS PricewaterhouseCoopers

Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt

Alla on luettelo yleisen edun kannalta merkittävistä yhteisöistä (kirjanpitolaki 1336/1997), joissa Pricewaterhouse-Coopers Oy tai sen palveluksessa työskentelevä auktorisoitu tilintarkastaja suoritti lakisääteisen tilintarkastuksen (eli antoi tilintarkastuskertomuksen) 1.7.2018 ja 30.6.2019 välisenä aikana.

- Alma Media Oyj
- Altia Oyj
- Apetit Oyj
- Asiakastieto Group Oyj
- Aspocomp Group Oyj
- Atria Oyj
- Biohit Oyj
- Cargotec Oyj
- Componenta Oyj
- DNA Oyj
- Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki
- Evli Pankki Oyj
- Ferratum Oyj
- Fingrid Oyj
- Finnair Oyj
- F-Secure Oyj
- Harvia Oyj
- Humppilan Osuuspankki
- Innofactor Oyj
- Jokioisten Osuuspankki
- Kamux Oyj
- Kerimäen Osuuspankki
- Kesko Oyj
- Kesälahden Osuuspankki
- Koitin-Pertunmaan Osuuspankki
- KONE Oyj
- Kosken Osuuspankki
- Laihian Osuuspankki
- Mynämäen-Nousiaisten Osuuspankki
- Neste Oyj
- Niinijokivarren Osuuspankki¹⁾
- Nixu Oyj
- Nokia Oyj
- Nordea Bank Abp
- Nordea Henkivakuutus Suomi Oy
- Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj
- Nordea Rahoitus Suomi Oy
- Nordea Vakuutus Suomi Oy
- Olvi Oyj
- Outokumpu Oyj
- Outotec Oyj
- Ovaro Kiinteistösijoitus Oyj²⁾
- Panostaja Oyj
- Pohjois-Karjalan Osuuspankki
- Pohjois-Savon Osuuspankki
- Pohjolan Voima Oyj
- Polvijärven Osuuspankki
- Ponsse Oyj
- Pöyry Oyj
- Ramirent Oyj
- Rantasalmen Osuuspankki
- Raute Oyj
- Rymättylän Osuuspankki
- Sanoma Oyj
- Soprano Oyj
- SRV Yhtiöt Oyj
- Stora Enso Oyj
- Sunborn Finance Oyj
- Sunborn London Oyj
- Suomen Asuntopankki Oy
- Suomen Hypoteekkiyhdistys
- Suur-Savon Osuuspankki
- Teollisuuden Voima Oyj
- UPM-Kymmene Oyj
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Valmet Oyj
- Vihannin Osuuspankki
- Viking Line Abp
- Wärtsilä Oyj Abp
- YIT Oyj

1) Raportointijakson aikana nimi muuttunut, aiempi nimi Niinijoen Osuuspankki.

2) Raportointijakson aikana nimi muuttunut, aiempi nimi Orava Asuntorahasto Oyj.

Liite 3: Taloudelliset tiedot

Taloudelliset tiedot toiminnan laajuudesta

PwC Suomen kokonaisliikevaihto oli 30.6.2019 päättyneellä tilikaudella 163,8 miljoonaa euroa, joka jakaantuu seuraavasti:

	2019 M€	2018 M€
Tulot yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen ja yhteisöjen, jotka kuuluvat konserniin, jonka emoyritys on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta	32,3	32,8
Tulot muiden yhteisöjen tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta	39,1	34,6
Tulot sallituista muista kuin tilintarkastuspalveluista yhteisöille, joiden tilintarkastuksen tilintarkastusyhteisö suorittaa	31,8	34,5
Tulot muille yhteisöille suoritetuista muista kuin tilintarkastuspalveluista	60,6	48,8
Yhteensä	163,8	150,7

Yhtiön taloudelliset tiedot kerrotaan laajemmin tilinpäätöksessä, joka on julkaistu PwC Suomen internetsivuilla osoitteessa pwc.fi/vuosiraportit.

